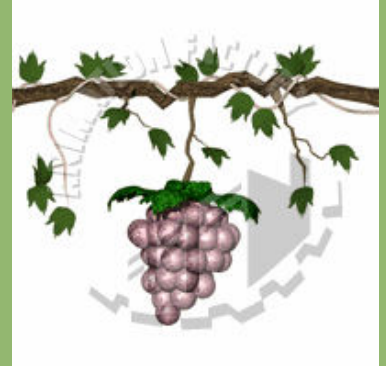

İğdır Bağcılığı

Yrd. Doç. Dr. Sadiye Peral EYDURAN

✦ Anadolu coğrafyası bilinen pek çok meyve türünün olduğu gibi oldukça eski bağcılık kültürüne sahip ve dünyanın bağcılık için en elverişli iklim kuşağı üzerinde bulunmaktadır. Vavilov tarafından dünya üzerinde sekiz bitki gen merkezi belirlenmiştir. Türkiye, dünyada belirlenen sekiz gen merkezinden ikisini oluşturan Akdeniz ve Yakındoğu gen merkezlerinin kesiştiği bir yerde bulunmaktadır.

✦ Bu nedenle Anadolu zengin bir bitki tür ve çeşitliliğine sahip bulunmaktadır. Anadolu bağcılık kültürünün Avrupa, Amerika, Asya, Afrika ve Uzak Doğu'ya yayılmasında da öncü ve köprü görevini üstlenmiştir. Zengin bir bağcılık kültürüne sahip olan ülkemizin bütün bölgelerinde bağcılık yapılmakta ve elde edilen ürünler hem sofralık olarak, hem kurutulularak, hem de sırası değişik ürünlere dönüştürülerek değerlendirilmektedir.

✦ Ülkemiz için stratejik bir tarım kolu olan bağcılığın geliştirilmesi ve yeniden yapılandırılmasına yönelik olarak asma gen kaynaklarının toplanması, korunması ve geliştirilmesi yönündeki çalışmalar bağcılığımızın geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

✦ Asma (*Vitis vinifera* L.), ülkemizin hemen her yöresinde yetişmekte, birçok bölgemizde, çok uzun yıllardır, ticari amaçlarla üretimi yapılmaktadır. Ancak, ülkemizde bağcılığın geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar son 40 yıl içerisinde büyük bir hız kazanmasına rağmen halen arzu edilen seviyelerde değildir.

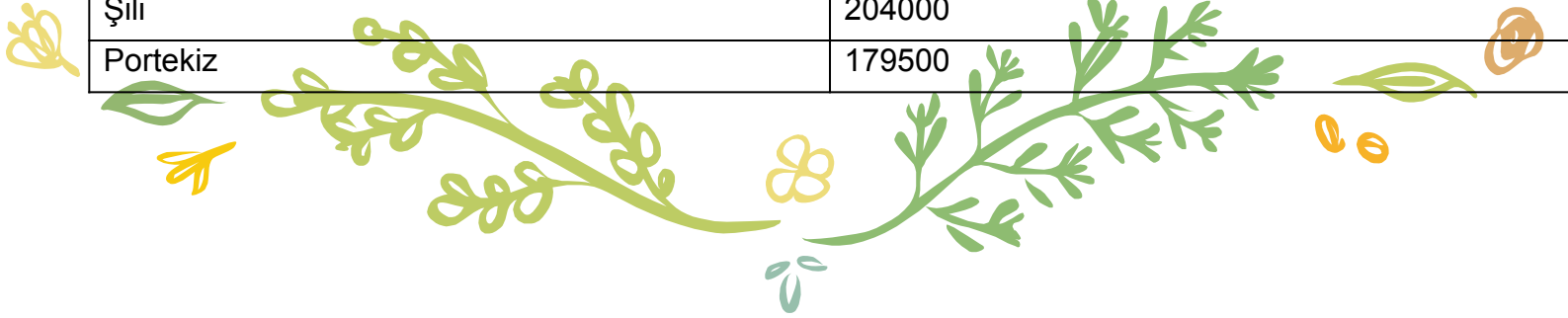

✦ Son yıllarda çeşitli nedenlerle Türkiye bağ alanlarında sürekli bir azalma olduğu gözlenmektedir. Bu durum, henüz tanımlanması bile yapılmamış üzüm genetik kaynaklarının yok olma tehlikesini gündeme getirmektedir.

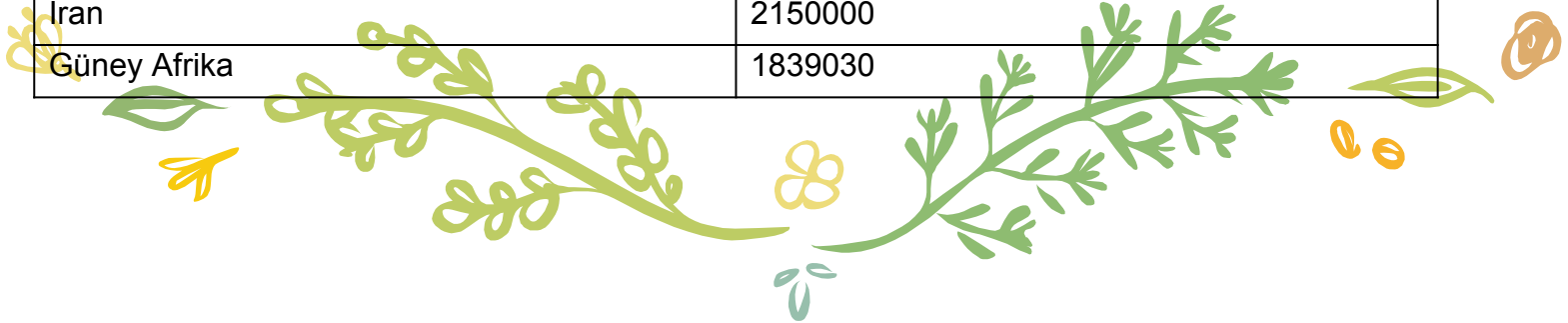
✦ Dünya Bağ Alanı

ÜLKELER	BAĞ ALANI (ha)
İspanya	943000
Fransa	760805
İtalya	696756
Çin	600000
Türkiye	462296
ABD	389349
Arjantin	220000
İran	215000
Şili	204000
Portekiz	179500

✦ Dünya Üzüm Üretim Miktarı

ÜLKELER	ÜRETİM MİKTARI (Ton)
Çin	9600000
ABD	6661820
İtalya	5819010
Fransa	5338512
İspanya	5238300
Türkiye	4275659
Şili	3200000
Arjantin	2800000
İran	2150000
Güney Afrika	1839030

✦ Güneydoğu Anadolu Bölgesi % 35,04

✦ Ege Bölgesi %27,48

✦ Akdeniz Bölgesi %16,65

✦ İç Anadolu Bölgesi %11,39

✦ Marmara Bölgesi %4,48

✦ Doğu Anadolu Bölgesi %2,92

✦ Karadeniz Bölgesi %2,04

✦ Ülkemizde en fazla üretim yapılan illerimiz Manisa, Denizli, Mersin, Kahramanmaraş, Mardin olarak sıralanmaktadır.

Ülkemizin Doğu Anadolu Bölgesinin en verimli ovalarından birisine sahip olan ve tarım potansiyeli yüksek olan Iğdır ilinde işlenebilir tarım alanlarının % 76,8 gibi büyük bir bölümünde tarla bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır. İlde ayrıca meyve yetiştiriciliği % 6,6, sebze yetiştiriciliğini % 6.5 ve **üzüm yetiştiriciliği ise %0.01** alanda yapılmaktadır (TÜİK, 2016).

✦ Yaklaşık olarak 30 yıl önce yapılan bir çalışmada Iğdır Ovası "nda yetiştiriciliği yapılan 23 üzüm çeşidinin varlığından bahsedilmiş, çoğunun standartlara girebilecek nitelikte olduğu bildirilmiştir.

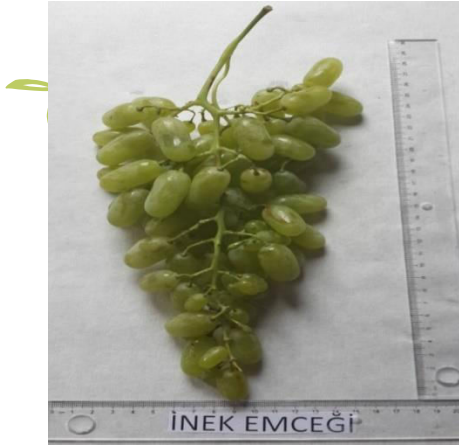

Iğdır yöresinde yaptığımız araştırma sonucunda Kadıkışlak ve Necefali köylerinde yetiştiriciliğe rastlanmıştır. Yerel olarak Kırmızı kişmişi, Haçabaş, Yezandayi, Kuzu kuyruğu, Miskalı, Askeri, Erkek miskalı, İnek emceği üzüm çeşitleri yetiştirilmektedir. Ayrıca Erzincan Araştırma Enstitüsünün getirmiş olduğu Kara erik ya da Erzincan karası adı ile tanınan yöremize çok iyi uyum sağlamış bir kültür çeşiti de mevcuttur.

✦ Yörede yetişen çeşitlerin resimleri

KIRMIZI KİŞMİŞİ

KIRMIZI KİŞMİŞİ

HAÇABAS

HAÇABAS

Fenolojik Gözlemler

ÇEŞİT	Yıl	Gözlerin Uyanması	Çiçeklenme Başlangıcı	Tam Çiçeklenme	Tane Tutumu	Ben Düşme	Olgunluk
Kırmızı kişmişi	2014	17 Nisan	01 Haziran	03 Haziran	07 Haziran	07 Temmuz	27 Temmuz
	2015	03 Nisan	23 Mayıs	25 Mayıs	29 Mayıs	28 Haziran	12 Temmuz
Yezandayi	2014	18 Nisan	03 Haziran	05 Haziran	08 Haziran	07 Temmuz	28 Temmuz
	2015	04 Nisan	23 Mayıs	25 Mayıs	28 Mayıs	27 Haziran	11 Temmuz
Haçabaş	2014	21 Nisan	04 Haziran	06 Haziran	09 Haziran	10 Temmuz	03 Ağustos
	2015	06 Nisan	24 Mayıs	26 Mayıs	29 Mayıs	29 Haziran	15 Temmuz
Kuzu kuyruğu	2014	15 Nisan	04 Haziran	06 Haziran	10 Haziran	08 Temmuz	29 Temmuz
	2015	31 Mart	23 Mayıs	25 Mayıs	28 Mayıs	27 Haziran	12 Temmuz
Miskali	2014	14 Nisan	04 Haziran	07 Haziran	11 Haziran	15 Temmuz	04 Ağustos
	2015	31 Mart	25 Mayıs	27 Mayıs	31 Mayıs	1 Temmuz	18 Temmuz
Askeri	2014	17 Nisan	05 Haziran	07 Haziran	11 Haziran	14 Temmuz	03 Ağustos
	2015	02 Nisan	25 Mayıs	27 Mayıs	30 Mayıs	30 Haziran	18 Temmuz
Erkek miskali	2014	20 Nisan	05 Haziran	08 Haziran	12 Haziran	16 Temmuz	05 Ağustos
	2015	04 Nisan	26 Mayıs	28 Mayıs	01 Haziran	1 Temmuz	20 Temmuz
İnek emçeği	2014	20 Nisan	05 Haziran	07 Haziran	12 Haziran	16 Temmuz	05 Ağustos
	2015	06 Nisan	25 Mayıs	28 Mayıs	01 Haziran	1 Temmuz	20 Temmuz

Bitkisel özellikler

2014 yılına ait bitkisel özellikler

ÇEŞİT	Yaprak Sap Uzunluğu (cm)	Salkım Sap uzunluğu (cm)	Salkım Ağırlığı (g/salkım)	Tane Ağırlığı (g/tane)	Tane Uzunluğu (mm)	Tane Genişliği (mm)
Askeri	8.300±0.681ab	5.033±0.328	184.7±89.7	2.700±0.115ab	17.167±0.463b	14.067±0.203bcd
Erkek Miskali	5.87±1.000b	2.667±0.467	368±131	2.400±0.208b	15.733±0.817bc	16.67±1.05ab
Haçabaş	7.43±1.24ab	0.967±0.328	338.6±55.3	2.167±0.133bc	22.73±1.52a	18.533±0.731a
İnek Emceği	6.167±0.318b	5.400±0.600	480.1±43.7	3.333±0.120a	24.200±0.252a	17.400±0.681ab
Kırmızı Kışmışi	8.67±1.52ab	2.700±0.737	417.2±42.7	1.1333±0.088d	15.133±0.784bc	12.500±0.643cd
Kuzu Kuyruğu	11.133±0.593a	3.300±0.208	242.3±17.5	1.433±0.233cd	15.233±0.722bc	15.933±0.481abc
Miskali	5.267±0.437b	5.000±0.000	514.8±91.8	2.700±0.208ab	11.30 ±1.51c	10.90±1.10d
Yezandayi	7.333±0.570ab	2.567±0.498	216.9±39.0	2.533±0.296ab	13.367±0.260bc	12.933±0.437cd

2014 yılına ait bitkisel özellikler

ÇEŞİT	Çekirdek Uzunluğu (mm)	Çekirdek Genişliği (mm)	SÇKM (%)	Şırada Asit (g/l)	Verim (kg/omca)
Askeri	5.667±0.448c	3.300±0.252c	19.700±1.170bc	4.567±0.176a	23.300±0.0577e
Erkek Miskali	8.000±0.458b	4.333±0.033a	17.867±0.636c	3.3400±0.0306e	35.700±0.0577c
Haçabaş	6.533±0.176bc	4.200±0.0577b	18.267±0.612c	3.7100±0.0058cd	5.6000±0.0577f
İnek Emceği	6.970±0.295bc	4.1400±0.0346b	18.300±0.306c	4.0300±0.0058bc	33.100±0.0577d
Kırmızı Kışmışı	-	-	23.130±1.130ab	3.5500±0.0416de	64.700±0.115a
Kuzu Kuyruğu	6.400±0.208c	4.233±0.448b	19.667±0.291bc	3.6667±0.0318de	39.100±0.0577b
Miskali	10.600±0.321a	2.9000±0.150c	19.067±0.491c	4.0767±0.0233b	5.200±0.115f
Yezandayi	-	-	24.233±0.524a	3.6167±0.0186de	7.00±1.150f

2015 yılına ait bitkisel özellikler

ÇEŞİT	Yaprak Sap Uzunluğu (cm)	Salkım Sap uzunluğu (cm)	Salkım Ağırlığı (g/salkım)	Tane Ağırlığı (g/tane)	Tane Uzunluğu (mm)	Tane Genişliği (mm)
Askeri	8.500±0.361b	5.367±0.393a	334.4±29.4bcd	2.8333±0.088b	18.100±0.458b	14.767±0.524bc
Erkek Miskali	7.300±0.379b	3.400±0.306b	380.2±44.9abcd	2.400±0.208b	17.30±0.231b	16.533±0.406ab
Haçabaş	7.200±0.777b	1.633±0.120c	321.1±22.2cd	2.233±0.120b	23.63±1.280a	17.633±0.376a
İnek Emceği	6.167±0.145b	5.267±0.273a	520.7±35.6a	3.633±0.176a	24.13±0.273a	17.600±0.611a
Kırmızı Kışmışi	8.533±0.899b	3.800±0.115b	433.2±37.4abc	1.400±0.115c	14.97±1.210bc	12.767±0.657cd
Kuzu Kuyruğu	11.467±0.786a	3.400±0.231b	303.7±13.1cd	1.433±0.145c	15.90±0.513bc	16.333±0.260ab
Miskali	5.867±0.120b	5.367±0.393a	474.3±27.2ab	2.900±0.100b	12.567±0.348c	11.433±0.924d
Yezandayi	8.000±0.231b	3.333±0.27b	238.8±12.3d	2.5667±0.088b	12.700±0.321c	12.367±0.088cd

2015 yılına ait bitkisel özellikler

ÇEŞİT	Çekirdek Uzunluğu (mm)	Çekirdek Genişliği (mm)	SÇKM (%)	Şırada Asit (g/l)	Verim (kg/omca)
Askeri	5.000±0.265	3.0667±0.0333	20.37±1.37b	4.600±0.100a	24.600±0.115d
Erkek Miskali	8.1000±0.058	4.1667±0.0333	18.467±0.233b	3.3967±0.0851d	35.900 ±0.058c
Haçabaş	6.1000±0.058	4.2333±0.0667	18.567±0.233b	3.7533±0.0240cd	6.000±0.577f
İnek Emceği	6.867±0.285	4.1000±0.000	18.667±0.120b	4.0267±0.0088bc	37.200±0.0577c
Kırmızı Kışmışı	-	-	23.567±0.612a	3.5600±0.0265cd	66.500±0.0577a
Kuzu Kuyruğu	6.2333±0.033	4.400±0.351	20.433±0.273b	3.6800±0.0153cd	40.000±0.577b
Miskali	8.870±1.180	2.850±0.150	18.933±0.120b	4.313±0.244ab	6.000±0.577f
Yezandayi	-	-	24.900±0.173a	3.6133±0.0219cd	8.100±0.115e

Sonuç olarak Iğdır koşullarında yıllardan beri yetiştiriciliği yapılan fakat, gittikçe nesli tükenmekte olan üzüm çeşitlerimizin yok olmasını önlemeye çalışmamız gerekmektedir. Üzümlerin korumaya alınması ve demonstrasyon bahçeleri kurulması önerilebilir. Böylece yetiştiricilik te cazip hale getirilebilir. Yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi gereklidir.

Bağcılık potansiyeline çok uygun olan Iğdır ilinde yerel olarak yetişen türler içinde Kırmızı kışmışi ve Kuzu kuyruğu çeşitleri verimlilik açısından öne çıkmaktadır. Bunun dışında İnek emceği çeşidimiz iri bir çeşit olması açısından albenisi yüksek bir çeşit olma özelliğindedir.

Kırmızı kışmişı çeşidi özellikle rengi ve çekirdeksizlik özelliğini kendisinde barındırdığı için yöre için değerli bir çeşittir.

Uzandayi çeşidi çekirdeksiz bir çeşit olduğu için tercih edilen bir çeşittir. Yöre halkı mahalle manavlarında bu meyveleri hasat dönemi boyunca tüketebilmektedirler. Ayrıca salamuralık asma yaprak üretimi de ekonomik açıdan yapılması gereken bir çalışmadır.

✦ Günüümüzde Iğdır'da yetiştirilen yerel üzüm çeşitlerinin uluslararası standartlara göre tanımlamalarını yapmak ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan bu çeşitlerinin koleksiyon parselinde muhafaza altına alınmalarını sağlamak amacıyla çalışmalarımız devam etmektedir.

TEŞEKKÜRLER

